

МЕТА УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕМОКРАТИЧНОГО ЦИВІЛЬНОГО КОНТРОЛЮ НАД СИЛАМИ ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Дмитро Олегович ДЕГТЯРЬОВ,

*викладач кафедри правового забезпечення
Військового інституту Київського національного
університету імені Тараса Шевченка*

Точне і науково коректне визначення мети має вирішальне значення для побудови ефективної діяльності у будь-якій сфері суспільних відносин, оскільки в ній знаходять своє відображення як сама ідеальна модель бажаного результату, так і можливі критерії визначення ступеня наближення до цієї моделі. Слід сказати, що призначення демократичного цивільного контролю над сектором безпеки і оборони полягає перш за все в отриманні повної та об'єктивної інформації щодо діяльності суб'єктів вказаного сектору і здійсненні за результатами аналізу вказаної інформації заходів, спрямованих на зміцнення державного суверенітету, територіальної цілісності і недоторканості нашої держави, законності і правопорядку, захисту прав і свобод людини і громадянина як під час збройного конфлікту, так і протягом особливого періоду.

Звертаючись до правових актів, в яких визначено правові засади досліджуваного контролю, можна побачити, що у Законі України «Про національну безпеку України» визначено шість принципів демократичного цивільного контролю, першим серед яких названо принцип верховенства права [1]. Дійсно, цей принцип пронизує увесь спектр суспільних відносин, що формуються у секторі безпеки і оборони України, однак варто звернути увагу на те, що надмірно широке його розуміння у військово-правових відносинах створює ситуацію невизначеності, яка кардинально суперечить принципам військового управління. Це не означає неможливості застосування вказаного принципу у відносинах, що виникають під час проведення демократичного цивільного контролю над Силами оборони. Однак розуміння принципу верховенства права має бути узгоджено з визначеними у ст. 11 Закону України «Про Збройні Сили України» [2] засадами діяльності вказаного військового формування. Так само принцип законності як один із провідних принципів демократичного цивільного контролю має застосовуватися із урахуванням категорії «ризиків у сфері воєнної безпеки» з тим, щоб додержання обов'язкових для цивільних суб'єктів суспільних відносин правил не знижувала обороноздатність нашої держави та не сприяло людським жертвам і територіальним втратам. Це жодним чином не знецінює значення принципу законності для розбудови в Україні правової соціальної держави, охорони прав, свобод та інтересів фізичних та юридичних осіб. Однак зміст принципу законності стосовно функціонування Сил оборони має бути уточнений з урахуванням їх специфіки. Так само принципи підзвітності і прозорості мають застосовуватися з урахуванням правового режиму

інформації з обмеженим доступом, який характеризує значну кількість видів інформаційної діяльності у сфері оборони [3].

Отже, мета удосконалення принципів демократичного цивільного контролю над силами оборони України полягає у створенні надійного правового механізму реалізації контрольних заходів, для чого суб'єкти контролю повинні мати всі необхідні повноваження, а об'єкти контролю мають бути надійно захищені від суб'єктивізму під час оцінювання їх діяльності.

Список використаних джерел:

1. Про національну безпеку України: Закон України від 21 червня 2018 року № 2469-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 31. Ст.241.
2. Про Збройні Сили України: Закон України від 06.12.1991 р. № 1934-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 9. Ст. 108.
3. Інформаційна культура в Україні: правовий вимір: монографія / за заг. ред. К. І. Белякова. Київ: КВІЦ, 2018. 169 с.